

College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Soest
Postbus 2000
3760 CA Soest

Onderwerp: Mantelzorg en betaald werk, ongevraagd advies
Bijlage(n):

Soest, 9 maart 2017

Geacht college,

Een van de opdrachten voor de Adviesraad Sociaal Domein Soest bestaat eruit u gevraagd en ongevraagd advies te geven op het terrein van het sociaal domein. Op deze wijze kunnen wij een stem geven aan de burgers van Soest bij het ontwikkelen en uitvoeren van het beleid op dit terrein. Wij hebben reeds een aantal keren van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. Ook nu willen wij u (ditmaal ongevraagd) adviseren over een van de deelthema's binnen het sociaal domein. In het bijzonder willen wij aandacht vragen voor de relatie tussen het verlenen van mantelzorg en het verrichten van betaalde werkzaamheden, en wel door medewerkers binnen uw gemeentelijke organisatie.

De relatie tussen werken en het verlenen van mantelzorg is -zoals uit het navolgende blijkt- vrij moeizaam. Ondanks een groot aantal initiatieven die in de loop van de tijd zijn uitgevoerd om mantelzorgers te helpen bij het op optimale wijze kunnen combineren van beide taken, blijkt in de praktijk bij werkgevers daar nog weinig aandacht voor te bestaan. Nog veel mantelzorgers staan onder hoge druk en voelen zich zwaar belast en bezwaard om van de mogelijkheden van zorgverlof gebruik te maken (voor zover zij hiermee al bekend zijn) of om van een (tijdelijke) regeling voor zorgverlof gebruik te maken.

Naar de mening van de Raad zou het goed zijn, werkgevers door middel van een goed voorbeeld te stimuleren om op een systematische wijze aandacht te besteden aan het ondersteunen en begeleiden van hun mantelzorg verlenende medewerkers. Op deze wijze kan een bijdrage worden verleend aan het voorkomen van overbelasting van deze mantelzorgers.

Secretariaat postbus 44 3760 AA Soest
T. 06 514 637 41 E.info@sociaaldomeinsoest.nl W.www.sociaaldomeinsoest.nl

De Raad is van mening dat uw organisatie goed zou kunnen dienen als een voorbeeld voor uw "collega werkgevers" en adviseert u dan ook u in te zetten voor het verkrijgen van de erkenning "mantelzorgvriendelijke gemeente" van de Stichting Werk & Mantelzorg. Deze erkenning is destijds geïntroduceerd door de toenmalige staatssecretaris van VWS, mevrouw Bussemaker.

Globale uitwerking van ons voorstel:

Maatschappelijke context

Het belang van mantelzorg behoeft geen nadere uitleg. Het grootste deel van de zorg die mensen thuis krijgen, wordt door mantelzorgers geleverd. Echter, dat gaat niet zo maar. Volgens onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) blijken circa 400.000 mantelzorgers zwaar of zelfs geheel overbelast te zijn. Er is geen reden om aan te nemen dat dit aantal spoedig zal afnemen. In tegendeel. Een aantal factoren spelen daarbij een rol.

De overheid is van mening dat meer mensen aan het werk moeten en ook dat mensen tot op een latere leeftijd door moeten werken (arbeidsparticipatie). Maatregelen in de sfeer van de pensioenen, de AOW, de sociale zekerheid etc, zijn daarop gericht.

Tegelijk echter, is er een breed draagvlak achter de gedachte dat mensen meer moeten participeren (maatschappelijke participatie). Bijvoorbeeld door het leveren van een (grotere) bijdrage aan de zorg voor een naaste, met name aan een familielid of buurtgenoot.

Bezuinigingen door het Rijk op de zorg en het verder extramuraliseren van de zorg, werken deze ontwikkelingen verder in de hand. Het mag geen verwondering wekken dat deze ontwikkelingen mantelzorgers zwaar onder druk kunnen zetten en een risico vormen voor de belasting en gezondheid van deze groep.

Wat is het probleem?

Het gaat te ver om hier een uitgebreid verslag te doen van de resultaten uit de diverse onderzoeken die zijn gedaan om de gevolgen van het combineren van werk en mantelzorg in kaart te brengen. Volstaan wordt met een globale duiding.

Circa 20 procent van de werknemers combineert werk met zorgtaken. Hiervan verleent 50 procent minder dan 2 uur zorg per week, 25 procent twee tot vier uur en 25 procent verleent meer dan vier uur zorg aan een naaste. Het SCP stelde vast, dat langdurig en intensief zorg verlenen naast werken, gepaard kan gaan met langdurig ziekteverzuim en met een afname van de ervaren gezondheid.

Niet zozeer het werken maar vooral het verlenen van mantelzorg leidt mogelijk tot problemen. Mensen ervaren vooral een tekort aan beschikbare tijd. Van de werknemers die langdurig en intensief zorg verlenen, ging 17 procent minstens vier uur minder werken en 7 procent is gestopt. Voor het overige compenseert men de voor zorg benodigde tijd door genoeg te nemen met minder uren vrije tijd.

Belangrijke redenen voor het niet (aanzienlijk) aanpassen van de werktijd waren angst voor het effect op de carrière en inkomensderving. Een relatieve onbekendheid met de wettelijke verlofregelingen (50 procent van betrokkenen is hier niet bekend mee) speelt zeker ook een rol mee. Het is evident dat een toenemend ziekteverzuim, minder gaan werken of daarmee zelfs stoppen niet bijdragen aan de doelstelling van de overheid de arbeidsparticipatie te verhogen. Het is uiteraard ook geen situatie, die positief kan worden gewaardeerd door werkgevers en mantelzorgers.

Minder vrije tijd om bij te komen, afname van de ervaren gezondheid, langdurig ziekteverzuim, overbelasting zijn effecten van het combineren van taken. Daar komt bij dat veel mantelzorgers zich niet echt gesteund voelen door hun leidinggevende of door hun collega's.

De helft van de mantelzorgers geeft aan dat het niet mogelijk is hun problemen te bespreken met hun baas. Ook collega's nemen het vaak niet in dank af als zij extra taken op zich moeten nemen, omdat iemand wegvalt vanwege mantelzorg.

Met andere woorden, de bedrijfscultuur is binnen veel organisaties niet erg bevorderlijk voor het combineren van zorg en arbeid.

Mantelzorgondersteuning is op dit moment vooral gericht op de thuissituatie. Uit het voorgaande kan worden afgeleid dat mantelzorgers ook zeer gebaat zijn bij ondersteuning op de werkvloer. Denk bijvoorbeeld aan daadwerkelijke ondersteuning door de leidinggevende, aan vergroten van kennis van verlofregelingen, aan het bespreekbaar maken van de situatie met collega's en leidinggevendens. Werkgevers kunnen naar de mening van de Raad worden aangesproken op het creëren van een mantelzorgvriendelijke cultuur binnen de organisatie. Als een van de grootste werkgevers binnen Soest, met een voorbeeldfunctie, zou u zich aangesproken dienen te voelen.

Belang

Het spreekt vanzelf dat ondersteuning van mantelzorgers op de werkvloer niet alleen belangrijk is voor mantelzorgers. Gezien de zware en omvangrijke taken waar u voor staat, is een fitte en aanwezige bemensing van groot belang. Tegen deze achtergrond geeft de Raad u het volgende in overweging.

Voorstel

De Raad stelt u voor op actieve wijze te werken aan een mantelzorgvriendelijke bedrijfscultuur. Een cultuur waarbij het bij wijze van spreken net zo gewoon is om eigen mantelzorg verlenende werknemers te ondersteunen als het faciliteren van kinderopvang. Het is daarbij belangrijk dat deze aanpak ook voor andere werkgevers binnen Soest duidelijk is en tot navolging oproept. Het is ook goed als de gemeentelijke organisatie bij andere gemeenten te boek staat als mantelzorgvriendelijk. Dit kan door de aanpak van de eerder genoemde Stichting Werk & Mantelzorg. Concreet stellen wij u voor het geschetste vraagstuk met deze stichting op te pakken.

De stichting beschikt over veel hulpmiddelen om u te helpen bij deze klus. Ook dit gaat te ver om daar in deze brief uitgebreid op in te gaan. Graag verwijzen wij u naar de website van de Stichting Werk & Mantelzorg: www.werkenmantelzorg.nl.

De site geeft veel achtergrond informatie, biedt een instrument aan om binnen uw organisatie de situatie met betrekking tot werkende mantelzorgers in kaart te brengen, geeft handreikingen bij de aanpak van de situatie, schetst ervaringen van organisaties die u zijn voor gegaan etc.

Tot slot

De Raad is dan ook van mening dat alle zeilen bijgezet moeten worden, om mantelzorg -en daarmee ook de professionele zorg- overeind te houden. Vandaar dit advies aan u.

Wij kunnen ons voorstellen dat gemeenten als Baarn en Bunschoten Spakenburg ook met dit vraagstuk worden geconfronteerd. Daarom adviseren wij u om een en ander in overleg met deze gemeenten op te pakken.

Uiteraard zijn wij graag tot een nadere toelichting en meedenken bereid.

Met vriendelijke groet,
namens de Adviesraad Sociaal Domein

Harry van der Aalst

Secretaris